

КАФЕДРА МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ

РОЗРАХУНКОВА РОБОТА №1

з теорії ймовірності

на тему: «Випадкові вектори»

Варіант 7

Виконав студент 2 курсу групи КА-06 Вергелюк Олександр Андрійович Перевірив: Ільєнко А. Б.

1 ЗАВДАННЯ 1

Нехай дискретний випадковий вектор $\vec{\xi} = (\xi_1, \xi_2)$ задано таблицею розподілу (Таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 — Таблиця розподілу вектора $\vec{\xi}$

ξ_2	-9	2	7	8
-2	0.17	0.01	0.07	0.06
1	0.13	0.08	0.04	0.08
2	0.12	0.02	0.07	0.15

1.1 Ряди розподілу координат ξ_1 та ξ_2

Для ξ_1 використаємо формулу: $p_i = \mathbb{P}\{\xi_1 = x_i\} = \sum_{j=1}^n p_{ij}$.

Таблиця $1.2-\,$ Ряд розподілу ξ_1

x_i	-2	1	2
p_i	0.31	0.33	0.36

Перевірка:

$$0.31 + 0.33 + 0.36 = 1$$

Аналогічно для ξ_2 : $p_j = \mathbb{P}\{\xi_2 = y_j\} = \sum_{i=1}^m p_{ij}$.

Таблиця 1.3 — Ряд розподілу ξ_2

y_i	-9	2	7	8
p_i	0.42	0.11	0.18	0.29

Перевірка:

$$0.42 + 0.11 + 0.18 + 0.29 = 1$$

 $1.2\,$ Функції розподілу $F_{\xi_1}(x)$ і $F_{\xi_2}(y)$ та їх графіки

Для координати ξ_1 :

$$F_{\xi_1} = \begin{cases} 0 & x \le -2\\ 0.31 & -2 < x \le 1\\ 0.64 & 1 < x \le 2\\ 1 & 2 < x \end{cases}$$

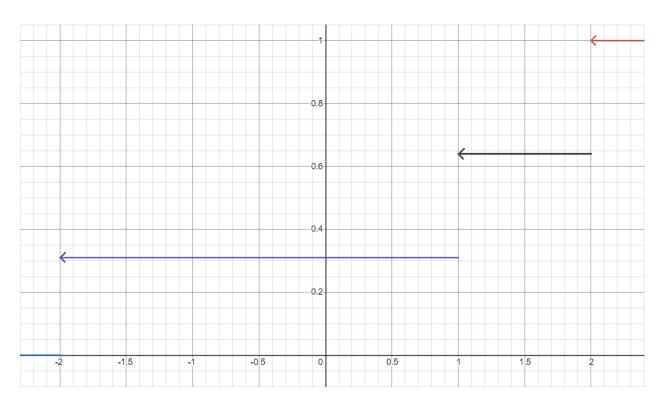

Рисунок 1.1 — Функція розподілу $F_{\xi_1}(x)$

Для координати ξ_2 :

$$F_{\xi_2}(y) = \begin{cases} 0 & y \le -9 \\ 0.42 & -9 < y \le 2 \\ 0.53 & 2 < y \le 7 \\ 0.71 & 7 < y \le 8 \\ 1 & 8 < y \end{cases}$$

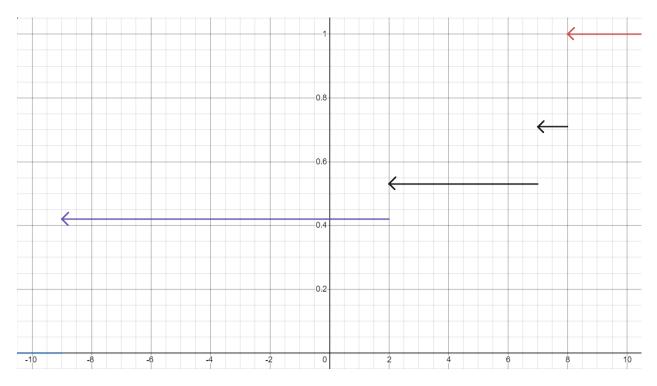

Рисунок 1.2 — Функція розподілу $F_{\xi_2}(y)$

1.3 Функція розподілу $F_{\vec{\xi}}(x,y)$ випадкового вектора

Зобразимо в декартовій системі координат всі точки, що відповідають значенню вектора $\vec{\xi}$ (рис. 1.3).

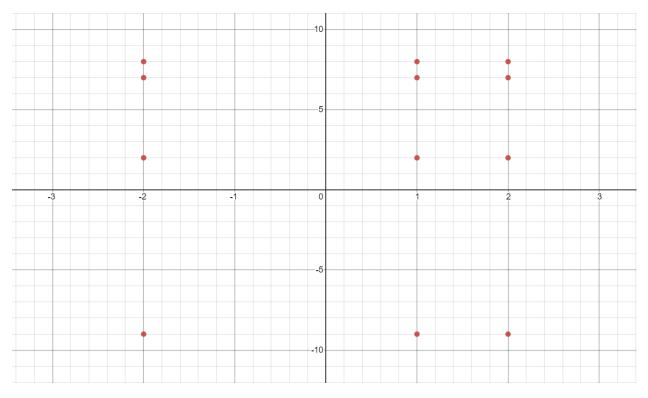

Рисунок 1.3 — Значення вектора $\vec{\xi}$ в декартовій системі координат

Розіб'ємо координатну площину на області, в яких сумісна функція розподілу $F_{\vec{\xi}}(x,y)$ набуває однакові значення (рис. 1.4).

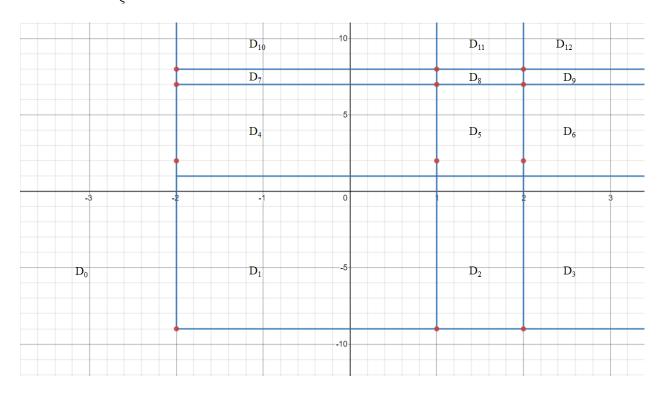

Рисунок 1.4 — Області, в яких сумісна функція розподілу $F_{\vec{\xi}}(x,y)$ набуває однакові значення

Використаємо формулу:

$$F_{\vec{\xi}}(x,y) = \mathbb{P}\{\xi_1 < x, \xi_2 < y\} = \sum_{x_i < x} \sum_{y_j = y} p_{ij}$$

a)
$$(x,y) \in D_0 \Rightarrow F_{\vec{\varepsilon}}(x,y) = 0$$

b)
$$(x, y) \in D_1 \Rightarrow F_{\vec{\xi}}(x, y) = 0.17$$

c)
$$(x,y) \in D_2 \Rightarrow F_{\vec{\xi}}(x,y) = 0.3$$

d)
$$(x, y) \in D_3 \Rightarrow F_{\bar{\xi}}(x, y) = 0.42$$

e)
$$(x, y) \in D_4 \Rightarrow F_{\vec{\xi}}(x, y) = 0.18$$

f)
$$(x,y) \in D_5 \Rightarrow F_{\vec{\xi}}(x,y) = 0.39$$

g)
$$(x, y) \in D_6 \Rightarrow F_{\vec{\xi}}(x, y) = 0.53$$

h)
$$(x, y) \in D_7 \Rightarrow F_{\bar{\xi}}(x, y) = 0.25$$

i)
$$(x, y) \in D_8 \Rightarrow F_{\vec{\xi}}(x, y) = 0.5$$

j)
$$(x, y) \in D_9 \Rightarrow F_{\vec{\xi}}(x, y) = 0.71$$

k)
$$(x, y) \in D_1 0 \Rightarrow F_{\vec{\xi}}(x, y) = 0.31$$

l)
$$(x,y) \in D_1 1 \Rightarrow F_{\vec{\xi}}(x,y) = 0.64$$

m)
$$(x,y) \in D_1 2 \Rightarrow F_{\overline{\xi}}(x,y) = 1$$

Запишемо функцію розподілу у вигляді таблиці:

Таблиця 1.4 — Сумісна функція розподілу $F_{\vec{\xi}}(x,y)$

$\begin{array}{ c c c c }\hline & y & \\ x & & \\ \hline \end{array}$	$y \le -9$	$-9 < y \le 2$	$2 < y \le 7$	$7 < y \le 8$	8 < y
$x \le -2$	0	0	0	0	0
$-2 < x \le 1$	0	0.17	0.18	0.25	0.31
$1 < x \le 2$	0	0.3	0.39	0.5	0.64
2 < x	0	0.42	0.53	0.71	1

Перевірка (властивість узгодження):

$$\lim_{y\to\infty}F_{\vec{\xi}}(x,y)=F_{\xi_1}(x)$$
 виконується, оскільки останній стовпчик — це $F_{\xi_1}(x)$
$$\lim_{x\to\infty}F_{\vec{\xi}}(x,y)=F_{\xi_2}(y)$$
 виконується, оскільки останній рядок — це $F_{\xi_2}(y)$
$$\lim_{x\to\infty}F_{\vec{\xi}}(x,y)=1$$
 виконується, оскільки $(x,y)\in D_12\Rightarrow F_{\vec{\xi}}(x,y)=1$ $x\to\infty$ $y\to\infty$

1.4 Математичні сподівання координат та кореляційна матриця

Знайдемо математичне сподівання координати ξ_1 :

$$\mathbb{E}\xi_1 = \sum_{i=1}^3 x_i p_i = (-2) \cdot 0.31 + 1 \cdot 0.33 + 2 \cdot 0.36 = 0.43$$

Аналогічно для координати ξ_2 :

$$\mathbb{E}\xi_2 = \sum_{j=1}^4 x_j p_j = (-9) \cdot 0.42 + 2 \cdot 0.11 + 7 \cdot 0.18 + 8 \cdot 0.29 = 0.02$$

Центр розсіювання вектора $\vec{\xi}$ – точка (0.43, 0.02).

Дисперсія координати ξ_1 :

$$\mathbb{D}\xi_1 = \mathbb{E}(\xi_1 - \mathbb{E}\xi_1)^2 = \mathbb{E}\xi_1^2 - (\mathbb{E}\xi_1)^2 = (-2)^2 \cdot 0.31 + 1^2 \cdot 0.33 + 2^2 \cdot 0.36 = 3.01$$

Дисперсія координати ξ_2 :

$$\mathbb{D}\xi_2 = \mathbb{E}(\xi_2 - \mathbb{E}\xi_2)^2 = \mathbb{E}\xi_2^2 - (\mathbb{E}\xi_2)^2 = (-9)^2 \cdot 0.42 + 2^2 \cdot 0.11 + 7^2 \cdot 0.18 + 8^2 \cdot 0.29 = 61.84$$

Для побудови коваріаційної матриці скористаємося формулами:

$$cov(\xi_1\xi_2) = \mathbb{E}\xi_1\xi_2 - \mathbb{E}\xi_1\mathbb{E}\xi_2$$

$$cov(\xi_1\xi_1) = \mathbb{D}\xi_1$$

$$cov(\xi_2\xi_2) = \mathbb{D}\xi_2$$

$$\mathbb{E}\xi_1\xi_2 = \sum_{i=1}^3 \sum_{j=1}^4 x_i y_j p_{ij} = (-2) \cdot (-9) \cdot 0.17 + (-2) \cdot 2 \cdot 0.01 + (-2) \cdot 7 \cdot 0.07 + (-2) \cdot 8 \cdot 0.06 + 1 \cdot (-9) \cdot 0.13 + 1 \cdot 2 \cdot 0.08 + (-1) \cdot 7 \cdot 0.04 + 1 \cdot 8 \cdot 0.08 + 2 \cdot (-9) \cdot 0.12 + 2 \cdot 2 \cdot 0.02 + (-2) \cdot 7 \cdot 0.07 + 2 \cdot 8 \cdot 0.15 = 2.29$$

$$cov(\xi_1\xi_2) = 2.29 - 0.43 \cdot 0.02 = 2.2814$$

Тоді коваріаційна матриця:

$$C\vec{\xi} = \begin{pmatrix} \mathbb{D}\xi_1 & cov(\xi_1\xi_2) \\ cov(\xi_1\xi_2) & \mathbb{D}\xi_1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3.01 & 2.2814 \\ 2.2814 & 61.84 \end{pmatrix}$$

Оскільки $cov(\xi_1\xi_2)$, то випадкові величини ξ_1 та ξ_2 корельовані та залежні.

1.5 Умовні ряди розподілу

Знайдемо умовні ряди розподілу для ξ_1 за $\xi_2=y_j$.

$$\mathbb{P}(\xi_1 = x_i | \xi_2 = y_j) = \frac{\mathbb{P}\{\xi_1 = x_i, \xi_2 = y_j\}}{\mathbb{P}\{\xi_2 = y_j\}} = \frac{p_{ij}}{\sum_{j=1}^m p_{ij}}$$

Таблиця 1.5 — Умовні ряди розподілу для ξ_1 за $\xi_2=y_j$

ξ_1	-2	1	2
$\mathbb{P}\{\xi_1 = \cdot \xi_2 = -9\}$	$\frac{17}{42}$	$\frac{13}{42}$	$\frac{12}{42}$
$\mathbb{P}\{\xi_1 = \cdot \xi_2 = 2\}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{8}{11}$	$\frac{2}{11}$
$\mathbb{P}\{\xi_1 = \cdot \xi_2 = 7\}$	$\frac{7}{18}$	$\frac{4}{18}$	$\frac{7}{18}$
$\mathbb{P}\{\xi_1 = \cdot \xi_2 = 8\}$	$\frac{6}{29}$	$\frac{8}{29}$	$\frac{15}{29}$

Перевірка:

$$\sum_{i=1}^{3} \mathbb{P}\{\xi_1 = x_i | \xi_2 = -9\} = \frac{17}{45} + \frac{13}{42} + \frac{12}{42} = 1$$

$$\sum_{i=1}^{3} \mathbb{P}\{\xi_1 = x_i | \xi_2 = 2\} = \frac{1}{11} + \frac{8}{11} + \frac{2}{11} = 1$$

$$\sum_{i=1}^{3} \mathbb{P}\{\xi_1 = x_i | \xi_2 = 7\} = \frac{7}{18} + \frac{4}{18} + \frac{7}{18} = 1$$

$$\sum_{i=1}^{3} \mathbb{P}\{\xi_1 = x_i | \xi_2 = 8\} = \frac{6}{29} + \frac{8}{29} + \frac{15}{29} = 1$$

Аналогічно для ξ_1 за $\xi_2 = y_j$.

$$\mathbb{P}(\xi_2 = y_j | \xi_2 = x_i) = \frac{\mathbb{P}\{\xi_1 = x_i, \xi_2 = y_j\}}{\mathbb{P}\{\xi_1 = x_i\}} = \frac{p_{ij}}{\sum_{i=1}^n p_{ij}}$$

Таблиця 1.6 — Умовні ряди розподілу для ξ_2 за $\xi_1=x_i$

ξ_2	-9	2	7	8
$\boxed{\mathbb{P}\{\xi_2 = \cdot \xi_1 = -2\}}$	$\frac{17}{31}$	$\frac{1}{31}$	$\frac{7}{31}$	$\frac{6}{31}$
$\mathbb{P}\{\xi_2 = \cdot \xi_1 = 1\}$	$\frac{13}{33}$	$\frac{8}{33}$	$\frac{4}{33}$	$\frac{8}{33}$
$\mathbb{P}\{\xi_2 = \cdot \xi_1 = 2\}$	$\frac{12}{36}$	$\frac{2}{36}$	$\frac{7}{36}$	$\frac{15}{36}$

Перевірка:

$$\sum_{j=1}^{4} \mathbb{P}\{\xi_2 = y_j | \xi_1 = -2\} = \frac{17}{31} + \frac{1}{31} + \frac{7}{31} + \frac{6}{31} = 1$$

$$\sum_{j=1}^{4} \mathbb{P}\{\xi_2 = y_j | \xi_1 = 1\} = \frac{13}{33} + \frac{8}{33} + \frac{4}{33} + \frac{8}{33} = 1$$

$$\sum_{j=1}^{4} \mathbb{P}\{\xi_2 = y_j | \xi_1 = 2\} = \frac{12}{36} + \frac{2}{36} + \frac{7}{36} + \frac{15}{36} = 1$$

1.6 Умовні математичні сподівання

Для пошуку умовного математичного сподівання ξ_1 за $\xi_2 = y_j$ застосуємо формулу:

$$\mathbb{E}(\xi_1|\xi_2 = y_j) = \sum_{i=1}^3 x_i \mathbb{P}\{\xi_1 = x_i, \xi_2 = y_j\}$$

$$\mathbb{E}(\xi_1|\xi_2 = -9) = (-2) \cdot \frac{17}{42} + 1 \cdot \frac{13}{42} + 2 \cdot \frac{12}{42} = \frac{3}{42}$$

$$\mathbb{E}(\xi_1|\xi_2 = 2) = (-2) \cdot \frac{1}{11} + 1 \cdot \frac{8}{11} + 2 \cdot \frac{2}{11} = \frac{10}{11}$$

$$\mathbb{E}(\xi_1|\xi_2 = 7) = (-2) \cdot \frac{7}{18} + 1 \cdot \frac{4}{18} + 2 \cdot \frac{7}{18} = \frac{4}{18}$$

$$\mathbb{E}(\xi_1|\xi_2 = 8) = (-2) \cdot \frac{6}{29} + 1 \cdot \frac{8}{29} + 2 \cdot \frac{15}{29} = \frac{26}{29}$$

Наведемо ряд умовного математичного сподівання $\xi_1|\xi_2$ у вигляді таблиці.

Таблиця 1.7 — Умовне математичне сподівання $\xi_1|\xi_2=y_j$

$\mathbb{E}(\xi_1 \xi_2)$	$\frac{3}{42}$	$\frac{10}{11}$	$\frac{4}{18}$	$\frac{26}{29}$
$\mathbb{P}$	0.42	0.11	0.18	0.29

Перевірка:

$$\mathbb{E}(\mathbb{E}(\xi_1|\xi_2)) = \frac{3}{42} \cdot 0.42 + \frac{10}{11} \cdot 0.11 + \frac{4}{18} \cdot 0.18 + \frac{26}{29} * 0.29 = 0.43 = \mathbb{E}\xi_1$$

Аналогічно умовне математичне сподівання ξ_2 за $\xi_1 = x_i$:

$$\mathbb{E}(\xi_2|\xi_1 = x_i) = \sum_{j=1}^4 y_j \mathbb{P}\{\xi_1 = x_i, \xi_2 = y_j\}$$

$$\mathbb{E}(\xi_2|xi_1 = -2) = (-9) \cdot \frac{17}{31} + 2 \cdot \frac{1}{31} + 7 \cdot \frac{7}{31} + 8 \cdot \frac{6}{31} = -\frac{54}{31} = -1\frac{23}{31}$$

$$\mathbb{E}(\xi_2|xi_1 = -2) = (-9) \cdot \frac{13}{33} + 2 \cdot \frac{8}{33} + 7 \cdot \frac{4}{33} + 8 \cdot \frac{8}{33} = -\frac{9}{33} = -\frac{9}{33}$$

$$\mathbb{E}(\xi_2|xi_1 = -2) = (-9) \cdot \frac{12}{36} + 2 \cdot \frac{2}{36} + 7 \cdot \frac{7}{36} + 8 \cdot \frac{15}{36} = \frac{65}{36} = 1\frac{29}{36}$$

Наведемо ряд умовного математичного сподівання $\xi_2|\xi_1$ у вигляді таблиці.

Таблиця 1.8 — Умовне математичне сподівання $\xi_2 | \xi_1 = x_i$

$\mathbb{E}(\xi_2 \xi_1)$	$-1\frac{23}{31}$	$-\frac{9}{33}$	$1\frac{29}{36}$
$\mathbb{P}$	0.31	0.33	0.36

Перевірка:

$$\mathbb{E}(\mathbb{E}(\xi_2|\xi_1)) = (-1\frac{23}{31}) \cdot 0.31 + (-\frac{9}{33}) \cdot 0.33 + 1\frac{29}{36} \cdot 0.36 = 0.02 = \mathbb{E}\xi_2$$

2 ЗАВДАННЯ 2

Двовимірний випадковий вектор $\vec{\xi} = (\xi_1, \xi_2)$ рівномірно розподілений в області D, яка наведена на рис. 2.1.

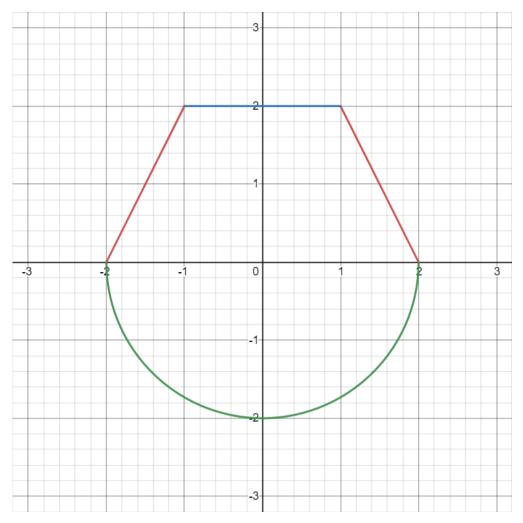

Рисунок 2.1 — Область, в якій розподілено $\vec{\xi}$

Рівняння ліній, що обмежують область D:

$$\begin{cases} y = 2 & -1 \le x \le 1 \\ y = -2x + 4 & 1 \le x \le 2 \\ y = -\sqrt{4 - x^2} & -2 \le x \le 2 \\ y = 2x + 4 & -2 \le x \le -1 \end{cases}$$

2.1 Щільності розподілу координат ξ_1 та ξ_2

Знайдемо щільність розподілу за формулою:

$$f_{\vec{\xi}}(x,y) = \begin{cases} \frac{1}{S_D} & (x,y) \in D\\ 0 & (x,y) \notin D \end{cases}$$

$$S_{D} = \iint_{D} dx dy = \int_{-2}^{-1} dx \int_{-\sqrt{4-x^{2}}}^{2x+4} dy + \int_{-1}^{1} dx \int_{-\sqrt{4-x^{2}}}^{2} dy + \int_{1}^{2} dx \int_{-\sqrt{4-x^{2}}}^{-2x+4} dy =$$

$$= \int_{-2}^{-1} (2x+4+\sqrt{4-x^{2}}) dx + \int_{-1}^{1} (2+\sqrt{4-x^{2}}) dx + \int_{1}^{2} (4-2x+\sqrt{4-x^{2}}) dx =$$

$$= \int_{-2}^{-1} (2x+4) dx + \int_{-1}^{1} 2dx + \int_{1}^{2} (4-2x) dx + \int_{-2}^{2} \sqrt{4-x^{2}} dx =$$

$$= (x^{2}+4x)|_{-2}^{-1} + 2x|_{-1}^{1} + (4x-x^{2})|_{1}^{2} - 4 \int_{\pi}^{0} \sin^{2}\varphi d\varphi =$$

$$= 1+4+1+2\int_{0}^{\pi} (1-\cos 2\varphi) d\varphi = 6 + (2\varphi-\sin 2\varphi)|_{0}^{\pi} =$$

$$= 6+2\pi$$

Позначимо $S_D = 6 + 2\pi$.

Отже, щільність розподілу:

$$f_{\vec{\xi}}(x,y) = \begin{cases} \frac{1}{6+2\pi} & (x,y) \in D\\ 0 & (x,y) \notin D \end{cases}$$

Тепер знайдемо маргінальні щільності координат вектора.

$$f_{\xi_1}(x) = \int_{-\infty}^{\infty} f_{\vec{\xi}}(x, y) dy = \begin{cases} 0 & x \le -2\\ \frac{1}{S_D} \int_{-\sqrt{4-x^2}}^{2x+4} dy & -2 < x \le -1\\ \frac{1}{S_D} \int_{-\sqrt{4-x^2}}^{2} dy & -1 < x \le 1\\ \frac{1}{S_D} \int_{-\sqrt{4-x^2}}^{-2x+4} dy & 1 < x \le 2\\ 0 & 2 < x \end{cases}$$

$$f_{\xi_1}(x) = \int_{-\infty}^{\infty} f_{\xi}(x, y) dy = \begin{cases} 0 & x \le -2\\ \frac{2x + 4 + \sqrt{4 - x^2}}{6 + 2\pi} & -2 < x \le -1\\ \frac{2 + \sqrt{4 - x^2}}{6 + 2\pi} & -1 < x \le 1\\ \frac{4 - 2x + \sqrt{4 - x^2}}{6 + 2\pi} & 1 < x \le 2\\ 0 & 2 < x \end{cases}$$

Перевірка умови нормування: $\int_{-\infty}^{\infty} f_{\xi_1}(x) dx = 1$.

$$\int_{-\infty}^{\infty} f_{\xi_1}(x)dx = \frac{1}{6+2\pi} \left(\int_{-2}^{-1} (2x+4+\sqrt{4-x^2})dx + \int_{-1}^{1} (2+\sqrt{4-x^2})dx \right) + \frac{1}{6+2\pi} \int_{1}^{2} (4-2x+\sqrt{4-x^2})dx =$$

$$= \frac{1}{6+2\pi} \left(\int_{-2}^{-1} (2x+4)dx + \int_{-1}^{1} 2dx + \int_{1}^{2} (4-2x)dx + \int_{-2}^{2} \sqrt{4-x^2}dx \right) =$$

$$= \frac{1}{6+2\pi} \left(\left(x^2+4x \right) \Big|_{-2}^{-1} + 2x \Big|_{-1}^{1} + \left(4x-x^2 \right) \Big|_{1}^{2} - 4 \int_{\pi}^{0} \sin^2\varphi d\varphi \right) =$$

$$= \frac{1}{6+2\pi} \left(1+4+1+2 \int_{0}^{\pi} (1-\cos 2\varphi)d\varphi = 6 + (2\varphi-\sin 2\varphi) \Big|_{0}^{\pi} \right) =$$

$$= \frac{6+2\pi}{6+2\pi} = 1$$

./Image/Im_06_f1.png

Рисунок 2.2 — Щільність координати $\xi_1(x)$

$$f_{\xi_2}(y) = \int_{-\infty}^{\infty} f_{\vec{\xi}}(x, y) dx = \begin{cases} 0 & y \le -2\\ \frac{1}{S_D} \int_{-\sqrt{4-y^2}}^{\sqrt{4-y^2}} dx & -2 < y \le 0\\ \frac{1}{S_D} \int_{0.5y-2}^{-0.5y+2} dx & 0 < y \le 2\\ 0 & 2 < y \end{cases}$$

$$f_{\xi_2}(y) = \begin{cases} 0 & y \le -2\\ \frac{2\sqrt{4-y^2}}{6+2\pi} & -2 < y \le 0\\ \frac{4-y}{6+2\pi} & 0 < y \le 2\\ 0 & 2 < y \end{cases}$$

Перевірка умови нормування: $\int_{-\infty}^{\infty} f_{\xi_2}(y) dy = 1$.

$$\int_{-\infty}^{\infty} f_{\xi_2}(y) dy = \frac{1}{6+2\pi} \left(2 \int_{-2}^{0} \sqrt{4-y^2} dy + \int_{0}^{2} (4-y) dy \right) =$$

$$= \frac{1}{6+2\pi} \left(8 \int_{-\frac{\pi}{2}}^{0} \cos^2 \varphi d\varphi + (4y - \frac{y^2}{2}) \Big|_{0}^{2} \right) =$$

$$= \frac{1}{6+2\pi} \left(4 \int_{-\frac{\pi}{2}}^{0} (1+\cos 2\varphi) d\varphi + 6 \right) =$$

$$= \frac{1}{6+2\pi} \left((4\varphi + 2\sin 2\varphi) \Big|_{-\frac{\pi}{2}}^{0} + 6 \right) = \frac{6+2\pi}{6+2\pi} = 1$$

./Image/Im_07_f2.png

Рисунок 2.3 — Щільність координати $\xi_2(y)$

2.2~ Функції розподілу координати ξ_1 та ξ_2

ДОДАТОК А

Обчислення інтеграла $\int \sqrt{4-x^2} dx$

$$\int \sqrt{4 - x^2} dx = 2 \int \sqrt{1 - \frac{x^2}{4}} dx = \begin{vmatrix} \frac{x}{2} = \sin t \\ t = \arcsin \frac{x}{2} \\ dx = 2 \cos t dt \end{vmatrix} = 4 \int \sqrt{1 - \sin^2 t} \cos t dt = 4 \int \cos^2 t dt = 2 \int (1 + \cos 2t) dt = 2t + \sin 2t + C = 2t + 2 \sin t \cos t + C = 2t + 2 \sin t \sqrt{1 - \sin^2 t} + C = 2 \arcsin \frac{x}{2} + \frac{x}{2} \sqrt{4 - x^2} + C$$